

– адвокат надає правову допомогу іншій особі, інтереси якої можуть суперечити інтересам особи, яка звернулася щодо укладення договору про надання правової допомоги.

Підсумовуючи вищенаведене, треба зазначити, що наявність вказаних заборон спрямовано, перш за все, на захист та забезпечення інтересів самого клієнта.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/254k/96-vr>;
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 5076-VI від 05.01.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>;
3. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17>;
4. Таварткіладзе Н. М. Етичні основи діяльності адвоката-захисника : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Н. М. Таварткіладзе ; Одес. нац. юрид. акад. – Одеса, 2003. 20 с.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Деменчук Марина Олександрівна**

Гурська Г.О.

студентка 2-го курсу ОР «Магістр» юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ АДВОКАТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Розвиток і становлення національної правозахисної системи нерозривно пов'язаний із детальною регламентацією правового статусу адвоката, що полягає, зокрема, у належному визначенні і нормативному закріпленні його прав та обов'язків. Особливості участі адвоката у кримінальному процесі досі залишаються дискусійними. Наслідком такої невизначеності є необхідність формулювання та втілення в життя пропозицій щодо нормативного закріплення прав та обов'язків адвоката у кримінальному процесуальному законодавстві.

По-перше, варто звернути увагу на те, що згідно із ч.4 ст.46 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України від 13.04.2012 № 4651-VI, захисник користується процесуальними правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює, крім процесуальних прав, реалізація яких здійснюється безпосередньо підозрюваним, обвинуваченим і не може бути доручена захиснику, з моменту надання документів, передбачених статтею 50 цього Кодексу, слідчому, прокурору, слідчому судді, суду [1]. Тобто, фактично, захисник у кримінальному процесі користується процесуальним статусом підозрюваного, обвинуваченого. З цього приводу слушною є думка Т. Г. Фоміної, яка зазначала, що захисник є самостійним учасником кримінального провадження й виконує важливу конституційну функцію – забезпечення права на захист. Саме тому, захисник, як і інші учасники кримінального провадження, повинен мати окремий процесуальний статус, чітко визначений в окремій статті КПК України [2, с. 36].

У ч.2 ст. 48 КПК України від 28.12.1960 № 1001-05 було окремо наведено перелік прав захисника, що складався із 13 пунктів [3]. Відсутність такої норми у КПК України 2012 року можна вважати своєрідним кроком назад у цьому напрямку.

Були спроби змінити ситуацію, зокрема, Проектом Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» №9055 від 06.09.2018 року пропонувалось у КПК України 2012 року ч.4 і ч.5 статті 46 виключити, натомість назву статті 47 викласти у редакції: «Права та обов'язки захисника» [4]. Було також висунуто пропозицію дещо розширити коло прав захисника щодо: 1) надання права без дозволу слідчого, прокурора, суду, іншої уповноваженої службової особи користуватися будь-якими технічними засобами, не забороненими законом, в тому числі під час зустрічей з підозрюваним, обвинуваченим; 2) наділення правом безперешкодного доступу до приміщень суду в робочий час та у час проведення судового засідання у справі, в якій бере участь підозрюваний, обвинувачений, а також до приміщень судів, органів прокуратури, поліції, органів внутрішніх справ, інших правоохоронних органів, установ для попереднього ув'язнення та виконання покарань, органів державної влади у будь-який час, якщо в цих приміщеннях перебуває підозрюваний, обвинувачений, засуджений, виправданий. Проте, навіть враховуючи такі новели, що були позитивними, не вирішувалось питання із фактичним використанням захисником процесуального статусу підозрюваного, обвинуваченого.

По-друге, у КПК України 2012 року неповним є перелік суб'єктів, щодо яких адвокат виконує функцію захисту. Згідно із ч.1 ст. 45 КПК України, захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалось

питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію). В той же час, поза увагою законодавця залишається така категорія як «підсудний». Природа правового статусу адвоката розкривається з урахуванням ролі, яку він виконує у кримінальному процесі, саме тому важливо чітко і конкретно передбачити усі категорії осіб, щодо яких адвокат здійснює захист.

По-третє, проблемним є питання визначення прав та обов'язків адвоката свідка. П. 2 ч. 1 ст. 66 КПК України 2012 року наділяє свідка правом користуватися під час давання показань та участі у проведенні інших процесуальних дій правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями статті 50 цього Кодексу. Проте жодних подальших роз'яснень з цього приводу не надається. У діючому КПК України також відсутнє і нормативне закріплення прав та обов'язків адвоката свідка. В той же час, ч. 5 ст. 167 КПК України 1960 року було передбачено, що у разі якщо свідок з'явився на допит із захисником, захисник має право бути присутнім при допиті; надавати у присутності слідчого консультації свідку, якщо фактичні обставини у справі можуть бути використані для кримінального переслідування особисто самого свідка або членів його сім'ї чи близьких родичів; ставити з дозволу слідчого запитання, що підлягають занесенню до протоколу допиту свідка, для уточнення і доповнення його відповідей; заперечувати проти незаконних дій слідчого щодо порядку проведення ним допиту з посиланням на норму закону, яка порушується, що підлягає занесенню до протоколу допиту; оскаржувати дії слідчого в порядку, встановленому цим Кодексом, у разі якщо з характеру і змісту питань випливає, що свідок має допитуватися як підозрюваний.

На сьогодні, якщо у адвоката свідка виникне необхідність вказати на неправомірність дій слідчого та оскаржити їх, він, фактично, позбавлений такої можливості, адже дане право мають виключно особи, що прямо зазначені у переліку ст. 303 діючого КПК України. Крім того, адвокат свідка не є учасником судового розгляду, що позбавляє його можливості ставити свідку запитання під час допиту на цій стадії процесу. В той час, як ст. 303 КПК України 1960 року наділяла адвоката свідка таким правом. Подібна невизначеність його процесуальних прав, що існує наразі, може призвести до вкрай негативних наслідків та зловживань з боку правоохоронних органів. Саме тому наголошується на необхідності детальної правової регламентації статусу адвоката свідка.

Таким чином, враховуючи все вищезазначене, пропонується: 1) внести до КПК України окрему статтю, що буде регламентувати процесуальні права та обов'язки захисника, надати якомога повний їх перелік; 2) передбачити у КПК України чітке коло суб'єктів, щодо яких адвокат виконує функцію захисту (в тому числі, включити до них підсудного); 3) нормативно закріпити у КПК України процесуальний статус адвоката свідка, регламентувати

його права та обов'язки, зокрема, передбачити можливість оскарження ним неправомірних дій слідчого та наділити правом ставити свідку запитання під час допиту на стадії судового розгляду.

Список використаної літератури:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Фоміна Т.Г. Забезпечення слідчим процесуальних прав підозрюваного / Т. Г. Фоміна. – Харків, 2014. – 232 с.
3. Кримінально-процесуальний кодекс України: Закон України від 28.12.1960 № 1001-05 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.
4. Проект Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 06.09.2018 №9055 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, доцент **Кухнюк Дмитро Володимирович**

Гучканюк Г.Ю.

*студентка 2-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ АДВОКАТІВ В УКРАЇНІ

У зв'язку з процесом реформування адвокатури в Україні питання правових гарантій для адвокатів є дуже актуальним.

Забезпечення гарантій адвокатської діяльності означає як відсутність протиправного впливу на адвоката з боку будь-кого, так і дотримання державою спеціальних гарантій здійснення професійної діяльності адвоката, які включають в себе недоторканність адвокатської таємниці та спеціальний порядок кримінального провадження щодо особи зі спеціальним статусом адвоката

Юридична доктрина визначає правові гарантії у даному випадку як сукупність правових засобів, що забезпечують реалізацію, охорону та захист прав і законних інтересів адвокатів під час здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги